

СИМПОЗИЈУМ
О ЖИВОТУ И ДЈЕЛАТНОСТИ БОЖИДАРА ВУКОВИЋА
ПОДГОРИЧАНИНА

Црногорска академија наука и умјетности и Музеји и галерије Титограда организовали су симпозијум посвећен животу и штампарској и књижевној дјелатности Божидара Вуковића-Подгоричанина, изузетне личности наше културне историје. Припремање симпозијума било је повјерено организационом одбору, у чијем су саставу радили: Чедо Вуковић (председник), Рајка Вујошевић (секретар), Ђуро Лаковић, Павле Мијовић, Јевто Миловић, Татјана Пејовић, Јован Чаџеновић и Марко Шпадијер. Симпозијум је одржан 29. и 30. септембра 1983. године у Титограду, у просторијама ЦАНУ.

Симпозијум је отворио Чедо Вуковић. Он је у уводној ријечи нагласио да се крајем петнаестог и почетком шеснаестог вијека — у доба сламања феудализма, када је дошло до судара епоха цивилизације, у вријеме вјерских борби, у бурним тренуцима европске културе — отвара штампарија у Црној Гори, једној од најмањих европских држава. У овако бурним временима ступа на сцену Божидар Вуковић, који је живео и радио као човјек ренесансе, човјек књигољубац, носилац племићке титуле Карла Петог, племић штампарства.

Послије ријечи Чеда Вуковића поднесена су следећа саопштења: др Јевто Миловић: ДОКУМЕНАТ О ДОДЈЕЉИВАЊУ ПЛЕМИЋКЕ ТИТУЛЕ БОЖИДАРУ ВУКОВИЋУ И ЊЕГОВОМ ПОТОМСТВУ, Рајка Вујошевић: БОЖИДАР ВУКОВИЋ ПОДГОРИЧАНИН, Аника Сковран: DIONISIO DELLA VECCINA — ГАСТАЛД СВ. ЂОРЂА ГРЧКОГ У ВЕНЕЦИЈИ, ДИПЛОМАТА И ХУМАНИСТА, др Милош Милошевић: НОВИ ИЗВОРИ КОТОРСКОГ, ВАТИКАНСКОГ И МЛЕТАЧКОГ АРХИВА О ДЈЕЛАТНОСТИ ШТАМПАРА ВУКОВИЋА У XVI ВИЈЕКУ, мр Нада Синдик: КЊИЖЕВНЕ ОДЛИКЕ ВУКОВИЋЕВИХ ПРЕДГОВОРА И ПОГОВОРА, Ристо Радуновић: О ЕТНОЛОГИЈИ ИМЕНА БОЖИ-

ДАРА ВУКОВИЋА — ПОДГОРИЧАНИНА, Лазар Чурчић: НЕКИ ПРОБЛЕМИ ПРЕШТАМПАВАЊА КЊИГА БОЖИДАРА ВУКОВИЋА, др Божидар Шекуларац: СПЕЦИФИЧНОСТ ЦРКВЕНИХ ТЕКСТОВА БОЖИДАРА ВУКОВИЋА, Катарина Мано Зиси: ЗБОРНИЦИ ЗА ПУТНИКЕ БОЖИДАРА ВУКОВИЋА, мр Рајко Вујичић: О НЕКИМ ИКОНОГРАФСКИМ ОСОБЕНОСТИМА ИЛУСТРАЦИЈА БОЖИДАРА ВУКОВИЋА И ЊИХОВИМ ОДЈЕЦИМА У НАШЕМ САКРАЛНОМ СЛИКАРСТВУ, др Харалампие Поленаковић: КАРА-ТРИФУН И ИЗДАЊА БОЖИДАРА ВУКОВИЋА НА ТЕРЕНУ МАКЕДОНИЈЕ, Вукица Поповић: КЊИГЕ БОЖИДАРА ВУКОВИЋА У НР РУМУНИЈИ, др Сретен Петковић: БОЖИДАР ВУКОВИЋ И РУСКЕ И УКРАЈИНСКЕ ШТАМПАНЕ КЊИГЕ, Петар Момировић: РАСПРОСТРАЊЕНОСТ БОЖИДАРЕВИХ ИЗДАЊА НА САДАЊЕМ ПОДРУЧЈУ ВОЈВОДИНЕ, Ристо Ковијанић: НЕКОЛИКО ПОДАТАКА О РАСТУРАЊУ КЊИГА БОЖИДАРА ВУКОВИЋА, др Бранко Ђукић: БОЖИДАР ВУКОВИЋ ПОДГОРИЧАНИН У САВРЕМЕНОЈ ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ИСТОРИОГРАФИЈИ.

На основу нове грађе саопштено је много нових података о Божидару Вуковићу и досадашња сазнања о дјелатности и неимарском стваралаштву ове маркантне седњовјековне личности са тла Црне Горе. Најстарији и веома важан је новооткривени спомен у Државном архиву Венеције од 13. августа 1932. године, када браћа Божидар и Никола плаћају десетину на имовину, као и документ о додјељивању племићке титуле Божидару Вуковићу и његовом потомству.

Оснивањем штампарије Божидар Вуковић уводи нашу књигу у опште токове европске културе и обогаћује је новим ликовним елементима. Предговори и поговори у његовим издањима имају одређе-

ну структуру и жанровске карактеристике, а њихова зависност од спољних, некњижевних фактора говори да се ради о тзв. „малим приповедачким формама“ са одређеним специфичностима. Текстови у издањима Божидара Вуковића представљају врхунац ондашње штампарске вјештине. Све ове књиге су штампане уставним типом ћирилског писма. Оне су, поред осталог, служиле каснијим минијатуристима и илуминаторима као узор, инспирација, предлошци. Празнични Минеј Божидара Вуковића, најбогатије илустрована књига наших старих штампара, најрјечитије говори о поријеклу заступљених илустрација и указује на утицаје које су те илустрације извршиле на наше сакрално сликарство XVI—XVIII вијека.

Широка распрострањеност и велика и дуга употреба Божидаревих књига указују на далековидост и ширину првих и свих доцнијих пионира старословенске штампарске ријечи, међу којима је најуспјешнији био Божидар Вуковић. Отуда ријечи из његових увода: „Да надокнади недостатак корисних књига... што ће служити просвјеђивању и сјају...

прикладни свакоме који буде прочитао“ не звуче напразно и у трговачке сврхе, него одишу истински родољубивом човјечношћу, љубављу према отачеству.

Темама о распрострањености издања Божидара Вуковића заокружена је расправа о великом штампару. Али, у излагањима је наговјештено да ће се наставити са истраживањима, да би се одгонетнуле неке непознанице у веома занимљивој животној и радној биографији војводе и племића Божидара Вуковића. Овдје се прије свега мисли на утврђивање одредишта његовог рођења, тачан датум и годину, јер је још увијек само претпоставка у којем је дијелу старе Подгорице крајем XV вијека рођен овај „зрак нашег просвештенија“, како га назва Доситеј Обрадовић. Нова истраживања ће бити усмјерена и на везе између Црнојевића и Вуковићеве штампарије, односно — да ли је Божидарева можда наставак оне прве, итд. На крају је закључено да је симпозијум веома успио давши много нових сазнања о овој изузетној личности, војводи, дипломати и хуманисти.

Мр Божидар Шекуларац